

Motion till riksdagen 2005/06:L322

av Yvonne Andersson m.fl. (kd)

Anpassad svensk insolvensrätt

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utredningen om den svenska insolvensrätten särskilt skall ta hänsyn till den internationella utvecklingen.

Motivering

Efterlevnaden av civilrättsliga regler om betalningsskyldighet regleras i sista hand av att en gäldenärs egendom tvångsvis genom konkurs eller utsökning kan användas för att tillgodose fordringsägarna. De väsentligaste bestämmelserna om konkurs finns i konkurslagen (1987:672). Konkurslagen tillkom i sina huvuddrag 1921 och reviderades senast 1988.

En juridisk person som försatts i konkurs kan inte återuppstå utan blir genom konkursen definitivt upplöst. Däremot kan den bedrivna rörelsen på kommersiella och i förhållandevis fria former säljas på marknaden. De flesta rörelser som har kommersiell livskraft rekonstrueras genom utköp från konkursboet.

År 1996 fick Sverige sin första lag om rekonstruktion av företag utan konkurs. Lagen har inte blivit någon framgång, framför allt beroende på reglerna om förmånsrätt för staten avseende skatter och avgifter till det allmänna och bankernas förmånsrätt för företagshypotek. Förmånsrättsreglerna har justerats så att staten inte längre har någon förmånsrätt, och från och med den 1 januari 2005 gäller företagsinteckning endast i 55 procent av hypoteksunderlaget, som utökats till att gälla gäldenärens samtliga tillgångar i den mån de inte pantförskrivits särskilt genom handpant och fastighetspant.

När Kristdemokraterna gick med på den nya lagen om förmånsrätten var ett av våra krav under förhandlingarna att det förändrade företagshypoteket skulle utvärderas inom ett år, för att se hur förändringarna påverkade de små företagen. Den färdiga utvärderingen visar nu att småföretagarna har fått sämre möjligheter genom den nya lagen. Därför föreslår Kristdemokraterna, tillsammans med de tre andra allianspartierna inom Allians för Sverige, att

Fel! Okänt namn på

bankernas allmänna förmånsrätt i företagsinteckningar höjs från nuvarande 55 procent till 100 procent från den 1 januari 2006.

Regeringen är nu i färd med att tillsätta en offentlig utredning som ska se över hela regelverket avseende insolvensrätten. Reformen ska syfta till att skapa ett sammanhållet förfarande i vilket man ska kunna välja om företaget ska rekonstrueras och fortsätta att existera eller om verksamheten ska likvideras och rörelsen definitivt upphöra. En allmän erfarenhet är att rekonstruktionsåtgärder sätts in för sent och att varje form av publicitet kring den uppkomna insolvenssituationen medför allvarliga problem för en framgångsrik rekonstruktion. En viktig uppgift är därför att skapa regler som gör att företagen vidtar nödvändiga åtgärder så tidigt som möjligt.

I Sverige är många småföretag anknutna till en arbetslöshetskassa som finansieras av företagen och staten för att skydda företagaren om företaget går i konkurs. Kassans administration får ofta kännedom om att företaget har ekonomiska problem på ett tidigt stadium. Kassan har önskemål om att aktivera en konsultfunktion som stöd för företag i kris. En företagare som får ekonomiska problem värjer sig för att diskutera dessa med sina normala affärskontakter som bank, revisor eller advokat i rädsla för att dessa blir förvärrade genom att bli kända i en större krets. Kassan har legal tystnadsplikt och får inte ta kommersiella kontakter som skulle vara känsliga för företagarna varför en profylaktisk insats skulle vara möjlig. För att kunna agera krävs emellertid lagstiftning.

En viktig fråga för utredningen blir att avgöra om företagaren vid förfarandet ska mista rådigheten över verksamheten. Mycket talar för att borgenärernas förtroende för förfarandet kräver att administratören övertar ansvaret för driften och avvecklingen och att företagaren återfår sin ställning om rekonstruktionen lyckas.

Administratörns kompetens blir också en viktig fråga då den måste innefatta såväl ekonomiskt och juridiskt som affärsmässigt kunnande hos en och samma person. Sannolikt måste regler införas om auktorisation av de personer som professionellt ska arbeta som insolvenspraktiker.

Ett avgörande moment för att rekonstruktionslagstiftningen ska lyckas är att domstolarna ges möjligheter att jämka orimliga avtalsvillkor. I särskild motion tar vi upp domstolarnas möjlighet att jämka avtal mellan näringsidkare. Ofta faller en rekonstruktion på att företaget har ett hyresavtal för sina lokaler eller ett leasingavtal avseende sin maskinpark som är extremt betungande. Om dessa villkor inte kan ändras till marknadsmässiga förhållanden är en rekonstruktion utesluten.

Även reglerna för ackord vid rekonstruktion måste göras mera flexibla så att rekonstruktionssyftet lättare kan uppfyllas.

I Sverige utövar staten tillsyn av alla konkurser genom en särskild myndighet. Denna tillsyn är ständigt föremål för debatt och krav har framförts på en reform i en statlig utredning (SOU 2000:62). Reformen skulle syfta till att göra myndighetens arbete mera oberoende av staten som borgenär för skatter och avgifter. Dessutom skulle tillsynen bli mera näringslivsorienterad och generell med tillsyn bara i konkreta fall där indikation på problem framkommit. Om det i framtiden blir ett sammanhållet insolvensförfarande aktiveras

Fel! Okänt namn på

troligen tillsyn även vid rekonstruktion, vilket inte är fallet i dag. Detta ställer särskilda krav på en näringslivsorienterad tillsyn.

På senare år har även den internationella insolvensrätten uppmärksammats i Sverige, särskilt efter det att EU:s insolvensförordning trädde i kraft 2002. Svensk insolvensrätt är i huvudsak lokalt utformad och tar egentligen inga internationella hänsyn. En svensk konkurs anses omfatta all gäldenärens egendom i hela världen och en svensk konkursförvaltare anses behörig att omhänderta alla gäldenärens egendom oberoende av var den finns. En utländsk gäldenärs tillgångar kan i Sverige handläggas som en svensk särkonkurs. Insolvensförordningen kommer att innebära stora förändringar, men Sverige har ännu inte infört tillämpningsföreskrifter trots att förordningen enligt EU-rätten redan då den trädde i kraft är direkt tillämplig i Sverige.

En utredning beträffande den svenska insolvensrätten har aviserats länge. Hittills har inget hänt. Kristdemokraterna anser att utredningsarbetet måste sätta i gång snarast och att det då ska ta särskild hänsyn till den internationella utvecklingen.

Stockholm den 4 oktober 2005

Yvonne Andersson (kd)

Ingemar Vänerlöv (kd)

Helena Höij (kd)

Peter Althin (kd)

Ingvar Svensson (kd)

Tuve Skånberg (kd)

Olle Sandahl (kd)